

**Резиме на Посебниот план за стопанисување со шуми
за шумско-стопанска единица Џами Тепе (2022 – 2031 година)**

Вкупна површина 6291,57 ха
 Шуми ,5915.37 ха
 Шумски култури 56,98 ха
 Шумско земјиште 178,92 ха
 За други намени 140,30 ха

Опфаќа имот (шуми и друго земјиште) во 100% државна сопственост, имот каде државата е сосопственик и имот со неизложени права.

Треба да се нагласи дека целата површина на шумско стопанската единица “Осогово I” спаѓа во зона на одржливо користење, и не постојат високи вредности на заштита

Табела 1: Шуми според форма на одгледување

форма на одгледување	површина		дрвна маса			тековен прираст		
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха
високостеблени	5007,88	83,85	1098978	96,61	219	20810	93,93	4.16
нискостеблени	964,47	16,15	113889	9.39	118	1345	6,07	1,39
вкупно	5972,35	100,00	1212867	100,00	203	22155	100,00	3,71

Табела 2: дрвни видови по површина и тековен прираст

Дрвен вид	површина		тековен прираст		
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха
Бука	5275	88,33	20004	90,29	3,79
Горун	434,78	7,28	592	2,67	1,36
Ариш	14,75	0,25	96	0,48	6,51
Црн бор	122,80	2,06	772	3,48	6,29
Бел бор	110,64	1,85	604	2,73	5,46
Смрча	14,30	0,24	87	0,39	6.08
Вкупно	5972,35	100,00	22155	100,00	3,71

Вкупно обрасната површина на шумскостопанската единица “Осогово I” изнесува 5972,35 ха. Од вкупно обраснатата површина под високостеблени насади има површина 5007,88 ха или 90,61%

Според начинот на стопанисување:

- високостеблените разновозрасни насади се на површина од 3158,42 ха или 52,88 %
- високостеблените едновозрасни насади се на површина од 2551,44 ха или 42,72 %
- високостеблени култивирани насади на површина од 205,51ха или 3,44%
- култури се на површина од 56,98ха или 0,95%

По однос на видовиот состав, чистите насади се застапени на површина од 5605,85 ха или 93,86 %, а мешаните ги има на површина од 366,5 ха или 6,14 % од вкупната обрасната површина на шумскостопанската единица (ШСЕ).

По однос на очуваноста, очуваните насади се застапени на површина од 5972,35 ха или 100 %.

По однос на обновеноста и подмладувањето на насадите состојбата е различна. Во насадите каде се вршени сечи има подмладување и обновување, а во насадите каде што не е вршено сеча, обновеноста и подмладувањето е средно добро.

Вештачки подигнатите насади се во добра состојба и имаат поволни услови за иден раст и развој со стремеж да израснат во квалитетни насади.

Општи цели на стопанисувањето

Целите на мерките и активностите за одгледување и заштита се пропишани со овој план, соодветно по зоните и се во согласност со Законот за шумите и Одлуката на Владата на Република Северна Македонија за прогласување на дел на Осоговските Планини за заштитен предел, односно целите се однесуваат на обезбедување на трајност на шумите, одржливо користење на шумите, на зголемување на површините под шуми и на прирастот, подобрување на структурата на насадите по дрвни видови и квалитет, зачувување на биолошката разновидност, како и зачувување на вредностите на заштитениот предел.

Покрај тоа целите се однесуваат и на влијанието на шумите врз заштитата на животна средина, а особено: заштитата на земјиштето. Населените места, сообраќајниците и другите инфраструктурни објекти, коритата на водотеците од дејството на процеси на ерозија, подобрување на состојбата и режимот на водите и режимот на ерозивните наноси, климатскиот режим, плодноста на земјиштето, регулирање на режимот на воздухот. Прочистување и подобрување на квалитетот на водите, создавање услови за лецење, закрепнување, одмор, спорт и рекреација, туризам, лов и друго.

Покрај материјалните користи од шумата, тие треба да ги задоволуваат и општо корисните функции, неопходно потребни за задоволување на општеството во целост. Овие функции ќе бидат исполнети, ако шумата дава трајно зголемено количество на дрво, со се подобар квалитет. Такви функции на шумата се: заштита на почвата од ерозија, подобрување на климата, прочистување на воздухот, регулирање на водениот режим и друго.

Според состојбата на насадите вкупниот тековен прираст за шумскостопканската единица изнесува 22.155 м³ годишно. **Планираниот етат изнесува 127 25 м³ или 57 % од можниот прираст.** Бидејќи, планираниот принос (етат) е помал од можниот прираст, целта за обезбедување на трајност во стопанисувањето е осигурана.

План за главни сечи на шумите

Главниот принос за овој стопански период ќе се реализира по пат на групимично пребирна сеча, селективна прореда и индиректна конверзија.

Групимично пребирната сеча ќе се примени во високостеблените разновозрасни насади. Со оваа сеча покрај стеблата со одредени димензии ќе се сечат и стебла кои се потенки, чие отклонување е потребно заради добивање на потребни услови за обнова. Стеблата се сечат во мали групи, така да во шумата се отвараат мали окна, кои по природен пат ќе се осеменат. Со планот е одредено од која класа на дебелина колку ќе се сече за да се

дојде до нормален распоред на дрвните маси по класи на дебелина во секој насад. Оваа сеча ќе се спроведе во одделите:

28а,40а,40б,44а,48а,49а,50а,51а,53а,53б,54а,55а,56а,61а,67а,68а,69б,78а,80а,81а,86а,87а,88а,89б,90б,91б,93а,96б,97а100б,101а,101б,104а, и 105а. Притоа за периодот од 2022-2031 се предвидува користење на 98486 м3 бруто дрвна маса.

Селективната прореда ќе се спроведува во високостеблени насади од бука и други лисјари. Таа овозможува природно (генеративно) обновување на шумата. За да се обезбеди обнова на целата површина на насадите, потребно е во период од околу 20 години да се поминат насадите со припремен, оплоден и завршен сек и да се формира таква природна обнова што ќе биде потполна гаранција за формирање на млади насади после завршен сек. Оваа сеча ќе се спроведе во одделите; 11а, 12а, 13а, 24а, 25а, 31а, 32а, 33а, 34а, 42а, 43а, 52а, 57а, 60а, 63а, 92а, 94а и 95а.. Притоа за периодот од 2022-2031 се предвидува користење на 20022 м3 бруто дрвна маса.

Селективна прореда ќе се спроведе и во вештачко подигнатите насади од бел бор, црн бор и смрча. Со проредните сечи се предвидува да се опфатат пред се стебла со лоши генотипски и фенотипски својства, стебла со криви дебла и неправилни крошни, со нагниени или оштетени дебла и круни, стебла кои го попречуваат развојот на перспективните стебла од кои не се очекува добар прираст по однос на квалитет и квантитет. Оваа сеча ќе се спроведе во одделите: 8г, 9б, 11б, 26а, 49а, 50б, 52б, 52в и 53в. Притоа за периодот од 2022-2031 се предвидува користење на 2691 м3 бруто дрвна маса.

Вонредниот принос изнесува 16987 м3 и истиот доаѓа од панираната изградба на 75 км шумски патишта.

Вкупниот редовен и вонреден етат за десет години изнесува 127.250 м3.

Табела 3: планирани приходи од други шумски производи

Вид на производ	Количина кгр/м3	Цена 1 кгр/м3	Вкупно денари
Печурки (свежи)	23.857	150	3578600
Хумус и тресет			3.702.000
Разни чаеви	29.968	35	1 048.900
Шумски плодови			2.468.000
Семе и шишарки			863800
Вкупно:			11.661.300

План за одгледување на шумите

Предвидено е конверзија (преведување на еден насад од понизок во повисок одгледувачки тип, т.е. индиректна)

Во буковите насади кои се слабо обновени и со помал обраст, предвидено е и потсејување со семе, пополнување со садници, пошумување на редовни сечишта и голини.

Шуми во кои не се дозволува напасување на добиток

Добитокот може да направи големи штети врз младо подигнатите култури и поникот на насадите, со што би се оневозможила обновувањето или подмладувањето на шумите. Според член 52 од Законот за шумите се забранува пасење на добиток во шума. Во ШСЕ постои потенцијална опасност, поради фактот дека има поголем број на добиток (овци, говеда) во овој регион и се врши испаша на истиот. Поради ваквата состојба, стручните лица од ова шумското стопанство во иднина во рамките на оваа ШСЕ на видни места потребно ќе постават табли со натпис “Забрана за напасување на добитокот” и ќе преземат други соодветни мерки за заштита на шумите од напасување на добитокот (зголемена чуварска служба, едукација на сточарите, давање совети, опомени, а во најлоши случаи и казнување).